

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ**

**ПРОГРАМА
НА ПРЕБРОЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И
ЖИЛИЩНИЯ ФОНД В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2021 ГОДИНА**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	4
II. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЖИЛИЩНИЯ ФОНД В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2021 ГОДИНА	4
III. ИСТОРИЯ И ТРАДИЦИИ ПРИ ПРЕБРОЯВАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ	5
IV. НОРМАТИВНА БАЗА НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021	6
1. Национална законодателна рамка	6
2. Европейска законодателна рамка	6
3. Други приложими документи	7
V. ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ	7
VI. РЕФЕРЕНТНА ДАТА (КРИТИЧЕН МОМЕНТ)	9
VII. ЕТАПИ ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021	9
1. Разработване на методологията и инструментариума на преброяването.....	9
2. Подготовка и провеждане на пробното преброяване	10
3. Райониране на населените места	12
3.1. Предварителен обход.....	12
3.2. Райониране и съставяне на преброителни списъци.....	12
4. Подбор на преброители и контролори	13
5. Обучение на органите на преброяването, преброителите и контролорите	13
6. Провеждане на Преброяване 2021	14
7. Провеждане на съпътстващи преброяването извадкови изследвания и контролни преброявания.....	15
7.1. Извадкови изследвания за изучаване на раждаемостта и репродуктивното поведение и миграцията и миграционното поведение на населението.....	15
7.2. Извадкови контролни изследвания за проверка на точността на регистрираните данни и за пълнотата на обхвата на единиците на наблюдение.....	16
7.3. Изследване на бюджета на времето	17
8. Разпространение и публикуване на резултатите от Преброяване 2021	18
VIII. ХОРИЗОНТАЛНИ ДЕЙНОСТИ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО	19
1. Разяснителна дейност	19
2. Въвеждане и обработка на информацията от Преброяване 2021	19

IX. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ	20
X. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021.....	21
1. Преброяване на населението.....	21
1.1. Основни определения.....	21
1.2. Категории население	21
1.3. Основни теми	23
1.3.1. Демографски характеристики	23
1.3.2. Икономически характеристики.....	23
1.3.3. Образователни характеристики	24
1.3.4. Миграция.....	25
1.3.5. Етнокултурни характеристики.....	25
1.3.6. Степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане.....	26
1.3.7. Характеристики на домакинствата и семействата	26
2. Преброяване на жилищния фонд.....	27
2.1. Основни определения.....	27
2.2. Единици на наблюдение.....	27
2.3. Основни теми	28
2.3.1. Географски характеристики	28
2.3.2. Характеристики на жилищните сгради	28
2.3.3. Характеристики на жилищата.....	29
XI. ОРГАНИ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО	30
1. Националният статистически институт	30
2. Териториалните статистически бюро.....	31
3. Областните преброителни комисии	31
4. Общинските преброителни комисии.....	32
XII. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО.....	32

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата на преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година, наричана по-нататък „Програмата на преброяването“, се разработва на основание чл. 6, т. 2 от Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 8.03.2019 година.

При разработването ѝ са взети предвид изискванията на европейското и националното законодателство в областта на преброяванията, както и препоръките на Конференцията на европейските статистики и Статистическата комисия на ООН.

Програмата на преброяването представя целта, задачите, периода, принципите, етапите на провеждане на Преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година (Преброяване 2021).

В документа са описани методите и темите, по които ще се събира информация за населението и жилищния фонд, както и органите на преброяването и взаимодействието между тях.

II. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЖИЛИЩНИЯ ФОНД В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2021 ГОДИНА

Преброяването на населението и жилищния фонд е част от дейността на Националната статистическа система и Европейската статистическа система. То осигурява надеждна и изчерпателна информация за броя и характеристиките на населението и жилищния фонд на страната към определен момент, но резултатите от него се използват през целия период до следващото преброяване. Преброяването е източник на информация по определени социални, демографски и икономически признаци на ниско териториално ниво и подгрупи от населението. То е единственият изчерпателен източник на данни за домакинствата и семействата в страната.

Съгласно Регламент (ЕС) 2017/712 държавите - членки на Европейския съюз (ЕС), трябва да проведат изчерпателни преброявания на населението и жилищния фонд през 2021 година.

Република България като част от Европейския съюз е задължена да представи на Европейската комисия (Евростат) изчерпателни данни за населението, покриващи определени демографски, социални и икономически характеристики на лицата, семействата и домакинствата, както и за жилищния фонд на национално, регионално и местно равнище. Предоставяйки събраните данни, България ще осигури качествена информация, необходима за разработването и подобряването на регионалните и социалните политики и политиките в областта на околната среда, влияещи върху конкретни сектори на Общността.

Получените от преброяването данни ще бъдат основа за вземане на информирани управленски решения, разработване на стратегии и конкретни национални и регионални секторни политики от централните и местните органи на управление в страната. Подробната информация относно жилищния фонд ще е в подкрепа на различни дейности, като насърчаването на социалното включване и мониторинга на социалното сближаване на регионално равнище или опазването на околната среда и насърчаването на енергийната ефективност.

Програмата на преброяването обхваща широк набор от теми, които целят да задоволят потребностите от информация на българските и международните институции и обществото като цяло.

III. ИСТОРИЯ И ТРАДИЦИИ ПРИ ПРЕБРОЯВАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Преброяване 2021 е 18-ото поред преброяване на населението и жилищния фонд в историята на страната.

Веднага след Освобождението в Третата българска държава възниква потребността от данни за населението. Началото на преброяванията на населението в Княжество България е поставено със Закон за общото преброяване на народа в Княжество България от 13 декември 1880 година, като първото преброяване на населението е осъществено към 1.01.1881 година (в някои източници датата е 31.12.1880 г.). През май 1880 г. е проведено преброяване на населението и в Източна Румелия, което поради получените неточни резултати (по различни причини) се смята за неуспешно. През 1884 г. населението на Източна Румелия е преброено отново. Съединението на Княжество България с Източна Румелия през 1885 г. е причина за провеждане на второто преброяване към 31.12.1887 година. Така са обхванати промените в броя и структурите на населението, породени от Съединението. Ново преброяване е проведено към 31.12.1892 година.

В края на XIX век Международният статистически институт одобрява набор от правила за провеждане на преброяване на населението и представяне на резултатите. Тези правила са в основата на изработения през 1897 г. специален Закон за преброяване на населението, сградите и домашния добитък в Княжество България. В съответствие с този закон се извършват четвъртото преброяване, проведено към 31.12.1900 г., и преброяванията през първата половина на XX век. Някои от клаузите на закона са актуални и днес.

През първата половина на XX век преброявания са проведени към 31 декември 1905, 1910, 1920, 1926, 1934 и 1946 г., а през втората половина - към 1.12.1956, 1.12.1965, 2.12.1975, 4.12.1985 и 4.12.1992 година.

Някои от преброяванията през XX век отразяват големите социално-икономически и политически промени, настъпили в страната. Преброяването в края на 1910 г. се извършва след обявяването на независимостта на България през 1908 година. Преброяванията през 1920 и 1946 г. се провеждат непосредствено след края на двете световни войни. В края на 1992 г. преброяването се провежда по време на дълбоки трансформации във всички сфери на обществото и съвпада с началните етапи на развитие на явления и процеси, свързани с прехода от централизирана планова към пазарна икономика.

От началото на XXI век са проведени две преброявания в съответствие със специално разработени закони. Преброяването към 1.03.2001 г. промени традицията преброяванията в България да се провеждат в края или в началото на декември. То се извърши по време на кандидатстването на България за членство в Европейския съюз и неговата програма беше хармонизирана с програмата на преброяванията в държавите - членки на ЕС, и препоръките на ООН.

При последното, седемнадесето подред, преброяване към 1.02.2011 г. в България за първи път беше използван комбиниран метод на провеждане на преброяването - електронно и класическо. Над 40% от населението на страната се възползва от възможността да се преброи чрез интернет. Големият интерес към електронното преброяване беше провокиран от бързото развитие и все по-нарастващото влияние на информационните технологии в обществото. Това преброяване беше организирано и проведено в пълно съответствие с европейските регламенти и националното законодателство в областта. Получените данни са напълно съпоставими с другите държави - членки на Европейския съюз, и са част от данните за Европа и света.

IV. НОРМАТИВНА БАЗА НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

Преброяване 2021 се провежда в изпълнение и при спазване на разпоредбите на обща и специфична национална и европейска законодателна рамка.

1. Национална законодателна рамка

Закон за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година (ЗПНЖФ 2021) - урежда подготовката, организацията и провеждането на преброяването; определя органите на преброяването и техните функции, обектите и единиците на наблюдение и данните, които ще се съберат за тях; установява общите правила за провеждане на преброяването, опазване на поверителността и разпространението на резултатите.

Закон за статистиката - урежда обществените отношения, свързани със статистическата дейност по разработването на методологията и планирането на статистическите изследвания, получаването, събирането, обработването, съхраняването на индивидуални данни и статистическа информация, анализирането, предоставянето и разпространението на статистическа информация.

Закон за защита на личните данни - урежда защитата на правата на физическите лица при обработването на лични данни. Той гарантира неприкосновеността на личността и личния живот чрез осигуряване на защита на физическите лица при неправомерно обработване на свързаните с тях лични данни.

Закон за електронното управление - урежда дейността на административните органи при работа с електронни документи, предоставянето на административни услуги по електронен път и обмена на електронни документи между административните органи.

2. Европейска законодателна рамка

Европейското законодателство гарантира съпоставимостта на данните от провежданите в държавите членки преброявания на населението и жилищния фонд и дава възможност за извършването на надеждни сравнения на равнище ЕС.

Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. относно европейската статистика - установява правна рамка за разработването, изготвянето и разпространението на европейска статистика.

Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд - дефинира основните обекти, дефиниции и теми; източниците и методите за събиране на данни, както и срока за предоставянето на окончателни, проверени и обобщени данни и метаданни от държавите членки на Евростат - до 27 месеца от края на референтната година.

Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/543 на Комисията за определяне на правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд по отношение на техническите спецификации на темите и на техните разбивки - осигурява сравнимостта на събираната от страните информация чрез установяване на единни теми и разпределения.

Регламент (ЕС) 2017/712 на Комисията за определяне на референтната година и програмата за статистическите данни и за метаданните за преброяването на населението и жилищния фонд, както е предвидено в Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета.

Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/881 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд по отношение на условията и структурата на докладите

за качеството и техническия формат за предаването на данни и за изменение на Регламент (ЕС) № 1151/2010.

Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1799 на Комисията за започване на временно пряко статистическо действие за разпространение на избрани теми от преброяването на населението и жилищния фонд от 2021 г., геокодирани към координатна мрежа от 1 км².
Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

3. Други приложими документи

При разработването на националната и европейската правна рамка са взети предвид препоръките на Конференцията на европейските статистици (КЕС) за провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд и глобалните препоръки на Статистическата комисия на ООН в Ню Йорк.

Основната цел на препоръките е да предоставят насоки и помощ на страните при планирането и изпълнението на преброяването и да улеснят и подобрят съпоставимостта на данните между страните чрез хармонизиране на понятия, определения и класификации.

Препоръките са приети на 63-тата пленарна сесия на КЕС и се използват като обща рамка за Програмата на Европейския съюз за преброяването на населението и жилищния фонд през 2021 година. При разработването им са взети под внимание измененията в глобалните препоръки за провеждане на преброяванията на Статистическата комисия на ООН.

V. ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ

1. Преброяване 2021 се осъществява при спазване на Принципите на Кодекса на европейската статистическа практика:

Професионална независимост - професионалната независимост на статистическите органи от други политически, регулаторни или административни служби и органи, както и от частния сектор гарантира надеждността на европейската статистика.

Мандат за събиране на данни - статистическите органи имат ясен законен мандат да събират информация за целите на европейската статистика. Администрациите, предприятията и домакинствата, както и широката общественост могат да бъдат задължени по закон да позволят достъп до данни или да предоставят данни за целите на европейската статистика по искане на статистическите органи.

Ангажимент за осигуряване на качество - статистическите органи са ангажирани по отношение на качеството. Те систематично и редовно определят силните и слабите страни с цел непрекъснато усъвършенстване на качеството на процесите и продуктите.

Статистическа поверителност - абсолютно са гарантирани личната неприкосновеност на субектите, които предоставят данни (домакинства, предприятия, администрации и други респонденти), поверителността на информацията, която те предоставят, и използването на информацията единствено за статистически цели.

Безпристрастност и обективност - статистическите органи разработват, изготвят и разпространяват европейска статистика при зачитане на научната независимост и по обективен, професионален и прозрачен начин, при който всички ползватели са равнопоставени.

2. Преброяване 2021 се осъществява при спазване на общите принципи и статистическите препоръки на Конференцията на европейските статистики за провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд и глобалните препоръки на Статистическата комисия на ООН в Ню Йорк:

Индивидуално преброяване - за всеки обект на преброяване се събират индивидуални характеристики, които могат да бъдат комбинирани помежду си.

Едновременност – данните, получени за лицата и жилищния фонд, се отнасят към един общ предварително избран момент (критичен момент), в случая - 0.00 часа на 22 януари 2021 година.

Универсалност - получените данни по време на преброяването се отнасят към ясно разграничени територии в рамките на страната. То обхваща всички лица, жилищни сгради и жилища, намиращи се в рамките на определена административно-териториална или териториална единица в страната в определен критичен момент. Данните, получени от преброяването, следва да бъдат валидирани чрез контролно изследване на обхвата.

Детайлност и изчерпателност - данните, получени от преброяването, трябва да съдържат географски характеристики за принадлежност на единиците, обект на преброяване, на възможно най-ниско териториално ниво и при най-малките подгрупи от населението.

Периодичност - преброяването се провежда през равни интервали от време с цел получаване на съпоставима и последователна информация. Този интервал е десетгодишен.

Декларативност - при предоставяне на данните лицата имат свобода сами да посочат отговорите, които са в преброителната карта. Недопустима е намесата както от страна на преброителите, така и от други лица, включително членове на същото домакинство. Преброителите регистрират точно посочените от лицата отговори.

Конфиденциалност - изискването за опазване на тайната и защитата на индивидуалните данни е ключов принцип във всяка една от фазите на преброяването.

3. При събиране на данни относно етнокултурни характеристики и здравен статус на населението освен горепосочените се спазват и принципите на:

Самоопределение - лицата трябва да имат възможност да се самоопределят според собствените си виждания, като трябва да се осигури и възможност за отворен отговор.

Доброволност - лицата трябва да имат възможността да посочат отговори „не мога“ или „не желая да се самоопределя“.

VI. РЕФЕРЕНТНА ДАТА (КРИТИЧЕН МОМЕНТ)

Преброяването на населението и жилищния фонд във всички държави - членки на Европейския съюз, ще се проведе през 2021 г. в съответствие с изискванията на Регламент 2017/712 на Комисията.

Референтна дата (критичният момент) на Преброяване 2021 е 0.00 часа на 22 януари 2021 г., или всички данни, които се съберат за населението и жилищния фонд през периода 22 януари - 1 февруари, се отнасят към този критичен момент.

Съгласно Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. преброяването ще се проведе на два етапа:

- Чрез онлайн електронна преброителна карта от 0.00 часа на 22 януари 2021 г. до 24.00 часа на 31 януари 2021 година.
- Чрез посещение на домакинствата от преброител от 8.00 часа на 1 февруари 2021 г. до 20.00 часа на 15 февруари 2021 година.

VII. ЕТАПИ ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

1. Разработване на методологията и инструментариума на преброяването

В съответствие с чл. 6 от ЗПНЖФ 2021 Националният статистически институт осигурява общото ръководство и единна методология при организацията, подготовката и провеждането на преброяването на територията на Република България и разработва статистическия инструментариум за провеждането му.

Методологията и инструментариумът на Преброяване 2021 се разработват при спазване на разпоредбите на националната и европейската законодателна рамка, отчитане на добрите практики и опит в областта на преброяванията, като се има предвид необходимостта от допълнителна информация за национални цели.

1.1. При разработване на инструментариума се прилагат следните критерии:

- осигуряване на международна съпоставимост на данните чрез спазване на препоръките на международните статистически организации;
- осигуряване на приемственост на резултатите от преброяванията и продължаване на динамичните статистически редове, събирани в продължение на повече от 130 години;
- осигуряване на методологическа координация и обмен на информация с други налични източници на данни за населението и жилищния фонд - Информационна система „Демография“, Национална база данни „Население“ (ЕСГРАОН), регистри и бази данни, поддържани от органите на публичната власт или юридически лица, които предоставят публични услуги на основание на нормативен акт;
- осигуряване на баланс между необходимостта от информация, разходите за нейното събиране, натоварването на преброителите и респондентите и изискванията за качество на резултатите.

1.2. Разработването на инструментариума се осъществява в периода март - август 2019 г. и включва следните дейности:

- дефиниране на обектите и единиците на наблюдение;
- определяне на методите и източниците за събиране на данни;

- определяне на темите, по които ще се събират и разпространяват данни по време на преброяването;
- определяне на признаците - демографски и социално-икономически характеристики на населението, сградите, жилищата и жилищните условия;
- разработване на преброителните документи - преброителна карта за сградите, жилищата и населението, преброителна карта за временно присъстващите лица, инструкция за попълване на преброителните карти, преброителни списъци и други помощни документи, необходими за изпълнение на задълженията на преброителите и контрольорите;
- разработване на инструкция за организация на преброяването;
- разработване на методология и инструментариум за съпътстващите преброяването извадкови статистически изследвания на раждаемостта, миграцията и бюджета на времето - определяне на обектите и единиците на наблюдение, методите за събиране на данни, признаците, дизайн на извадките, анкетни карти и инструкции;
- разработване на методология и инструментариум за контролните изследвания на обхвата и точността - определяне на обектите и единиците на наблюдение, методите за събиране на данни, признаците, дизайн на извадките, анкетни карти и инструкции.

1.3. Разработените методологически документи и инструментариум се обсъждат и консултират със заинтересованите институции и организации и се разглеждат и приемат от Централната комисия по преброяването (ЦКП).

2. Подготовка и провеждане на пробното преброяване

Подготовката и провеждането на пробното преброяване се извършва в периода януари - април 2020 година. За организацията и провеждането на пробното преброяване съдействие на органите на преброяването оказват областните управители и кметовете/кметските наместници на избраните населени места. Критичният момент, периодът на провеждане и населените места, в които ще се проведе пробното преброяване, се приемат от Централната комисия по преброяването.

2.1. Целта на пробното преброяване е да възпроизведе всички етапи на основното преброяване на избрана територия и да осигури информация за потвърждаване на ефективността или усъвършенстване на следните компоненти:

Инструментарниум - обща методология (преброителни карти, инструкции, номенклатури и класификации), информационна система, уебприложения и мрежови услуги, технически и организационни мерки за информационна сигурност и други.

Планиране и организация на отделните етапи - райониране на територията на страната на контролни райони и преброителни участъци, основно преброяване, организация на събирането на информацията, дейността и комуникацията между органите на преброяването, включително сформиранието на областни и общински преброителни комисии.

Планиране и разпределение на ресурсите - оценка на натовареността, осигуряване и разпределение на материалните и човешките ресурси, необходими за предварителния обход, същинското преброяване, методологичния подпомагащ център и други последващи събирането на информацията процеси и дейности.

Комуникационна стратегия на преброяването - провеждане на кампания за информизиране на населението в определените за пробно преброяване населени места,

получаване на предварителна представа за готовността и интереса на лицата, които ще използват възможностите на интернет за попълване на електронна преброителна карта, както и да се тества приложимостта ѝ.

2.2. Етапите на пробното преброяване включват:

Определяне на населените места, в които ще бъде проведено пробното преброяване и съгласуването им със съответните кметове. Процесът по определяне (избор) на населените места за провеждане на пробно преброяване се извършва по предварително определени критерии, както следва:

- броят на населението сумарно във всички избрани населени места, селищни образувания или части от тях следва да обхваща до 0.5% от населението на страната към 31.12.2018 година;
- осигуряване на представителност по различни признаци на населението - възраст, семейно положение, брой домакинства, етнокултурни характеристики;
- населени места или селищни образувания с висок и нисък процент на домакинствата, ползващи интернет;
- пропорционално разпределение на населението по признака „местоживееене“ (град, село; голямо и малко населено място);
- населени места или селищни образувания без улици, адреси и/или без приета кадастрална карта и кадастрални регистри;
- населени места или селищни образувания с наличие на вилни зони, големи жилищни комплекси, в т.ч. комплекси от затворен тип;
- населени места с различен релеф - труднодостъпни, високопланински или курортни (с оглед на активния зимен сезон по време на провеждане на основното преброяване - януари - февруари).

Райониране на избраните за пробното преброяване населени места - избраните населени места или части от тях се районираат на контролни райони и преброителни участъци по предварително определена методология. При избор на голямо населено място с цел покриване на някои от критериите за избор е възможно да бъдат районирани отделни квартали или части от квартали, а не цялото населено място. През периода на провеждане на пробното преброяване се тества технологията и методологията за предварителния обход и райониране.

Подбор и обучение на преброители и контрольори - за целите на пробното преброяване се наемат преброители и контрольори, като общинските преброителни комисии съдействат за организацията и провеждането на подбора и обучението. Процесът по подбор следва да започне не по-късно от два месеца преди провеждането на пробното преброяване, а обученията следва да бъдат организирани не по-късно от две седмици преди започването на пробното преброяване. Процедурите по подбор и обучение следват установения ред, описан в раздели **4. Подбор на преброители и контрольори** и **5. Обучение на преброители и контрольори**.

Провеждане на пробното преброяване - прилага се същият организационен подход като при основното преброяване: първи етап - провеждане на електронно преброяване, достъпно в цялата страна, и втори етап - преброяване чрез преброители.

Обработка на данните и анализ - обработката на данните и анализът на резултатите от пробното преброяване са основният инструмент за усъвършенстване и подобряване на структурата на преброителните карти и съпътстващите ги инструкции, организацията на процесите и разпределението на ресурси и задачи, подобряване на функционалностите и ефективността на специализирания софтуер за преброяването, комуникационната кампания и други.

3. Райониране на населените места

3.1. Предварителен обход

Националният статистически институт организира, координира, провежда и контролира предварителен обход за събиране и актуализиране на информация за жилищните сгради и адресите с цел райониране на територията на Република България на контролни райони и преброителни участъци и за съставянето на преброителните списъци. Друга важна цел на предварителния обход е събирането на максимално детайлна информация (географски координати) за местоположението на сградите, както и на жилищни единици, намиращи се извън сградите, обект на преброяването.

Дейностите по предварителния обход се осъществяват чрез провеждане на комбинирано изследване за събиране и актуализиране на базовата информация за подготовката на районирането:

- **Използване на административни източници** - използване на налична информация в общинските администрации за сградния фонд и адресите във всички населени места и селищни образувания в рамките на общината; бази данни от преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г.; източници с пространствени данни;
- **Събиране на информация на терен** - за картографиране на сградите в рамките на административно-териториалните и териториалните единици, както и за събиране на допълнителна информация - географски характеристики, вид на сградата, брой обекти в сградата и др., се използват мобилни устройства и уебприложение или преброителни списъци и карти по образец;
- **Обработка на информацията** - за целите на обработването на информацията от предварителния обход информацията се въвежда или актуализира в специално разработено уебприложение, част от информационната система на преброяването.

Агенцията по геодезия, картография и кадастър и Министерството на земеделието, храните и горите съдействат за изпълнението на дейностите по предварителния обход, като предоставят на НСИ актуални пространствени данни и метаданни за тях за целите на геореферирването на адресите и последващия етап по райониране на територията на страната.

Предварителният обход се провежда в периода от юни 2020 г. до края на август 2020 г., или не по-късно от четири месеца преди критичния момент на преброяването. Общинските преброителни комисии участват в подготовката и провеждането на предварителния обход на територията на съответната община.

3.2. Райониране и съставяне на преброителни списъци

След приключване на предварителния обход, НСИ анализира и обработва събраната информация с помощта на разработени или планирани за целта технологични средства - информационна система на преброяването, ГИС технологии, статистически софтуер и други. Обработената информация, както и допълнителните източници на пространствена информация се използват за райониране на територията на страната на малки териториални единици, или т.нар. „контролни райони“ и „преброителни участъци“.

Районирането се извършва по предварително разработена в подготвителния етап на преброяването методика и служи за съставянето на преброителните списъци, съдържащи информация за адресите на жилищата и сградите в преброителните участъци, определени за посещение от преброителите.

Дейностите по районирането и съставянето на преброителните списъци се координира с общинските преброителни комисии с цел съобразяване на спецификите на различните географски, инфраструктурни и други особености на територията на общините.

4. Подбор на преброители и контрольори

Съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗПНЖФ 2021 преброителите извършват непосредствената работа по събирането на данните и попълването на преброителните карти. Контрольорите ръководят, контролират и подпомагат преброителите от своя район и отговарят за пълнотата на данните, вписани в преброителните карти.

Кампанията за набиране на преброители и контрольори стартира не по-късно от четири месеца преди критичния момент на преброяването.

Необходимият брой преброители и контрольори по общини се определя от НСИ въз основа на данни от предварителния обход и районирането на страната.

Заявление по образец, придружаващи го документи и срок за подаването им се публикуват на интернет страниците на НСИ и общините.

Подборът на преброители и контрольори, включително резервни, се извършва на редовно заседание на общинските преброителни комисии в съответствие с указанията и критериите, приети от Централната комисия по преброяването.

Протокол от решението на съответната общинска преброителна комисия и документите на одобрените кандидати се предоставят на директорите на териториалните статистически бюра (ТСБ) с приемо-предавателен протокол.

Директорите на териториалните статистически бюра въз основа на протоколите на общинските преброителни комисии за подбора на преброители и контрольори сключват граждански договори с тях по Закона за задълженията и договорите, след успешно преминаване на обучение.

За да се осигури пълнота на обхвата на преброяването, председателите на общинските комисии по преброяването по предложение на директорите на териториалните статистически бюра и със съдействието на председателите на областните комисии по преброяването се свързват с ръководителите на лечебни заведения и управителите на места за настаняване и социални услуги, включително предоставяни от лицензирани и/или регистрирани доставчици, за определяне на лицата, които ще извършват преброяването в тях.

Ръководителите на лечебни заведения и управителите на места за настаняване и социални услуги съдействат на директора на ТСБ за подбор на преброители и провеждане на преброяването в съответните обекти.

За преброяването на определени категории лица се използват преброители, определени от Министерството на външните работи, Министерството на вътрешните работи, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на здравеопазването и Министерството на правосъдието.

Министерството на вътрешните работи оказва съдействие за гарантиране на сигурността на гражданите по време на преброяването.

5. Обучение на органите на преброяването, преброителите и контрольорите

В съответствие с чл. 6 от ЗПНЖФ 2021 НСИ организира и провежда обучението на органите на преброяването, преброителите и контрольорите. В процесите по организирането и провеждането на обученията общинските и областните преброителни комисии оказват пълно съдействие при осигуряването на съответните помещения за провеждане на обученията.

Всяка общинска преброителна комисия разработва график на обученията на своята територия, като ги съгласува с НСИ и директорите на ТСБ. Националният статистически институт разработва и осигурява обучителни материали преди провеждането на обученията в общините.

Обученията се организират и провеждат на два етапа:

Етап 1: Обучения на обучители

Методологически екип на НСИ провежда специализирани обучения на органи на преброяването - служители на ТСБ и членове на общинските преброителни комисии, с цел изграждане на мрежа от обучители на преброителите и контролорите. Обученията включват запознаване с нормативната база на преброяването, инструментариума, необходим за провеждане на преброяването (анкетни карти, инструкции, номенклатури и класификации и комуникация с респондентите), както и процедурите по предаване и приемане на преброителните документи от контролорите и преброителите.

Етап 2: Обучение на преброители и контролори

Обучителите, преминали през обученията в първи етап, провеждат обучения на одобрените преброители и контролори съгласно изготвените от общинските преброителни комисии графици. По време на обученията се обучават и одобрените за резервни членове преброители и контролори.

6. Провеждане на Преброяване 2021

Преброяването на населението и жилищния фонд се провежда съвместно от Националният статистически институт, областните и общинските преброителни комисии и териториалните статистически бюра.

В съответствие с ЗПНЖФ 2021 Преброяването започва в 0.00 часа на 22 януари 2021 г. и приключва в 20.00 часа на 15 февруари 2021 година. Данните за населението и жилищния фонд, събрани по време на преброяването, се отнасят към 0.00 часа на 22 януари 2021 г., или т.нар. критичен момент. Преброяването се провежда в два основни етапа:

- Преброяването чрез попълване на електронна преброителна карта се извършва по интернет от 0.00 часа на 22 януари 2021 г. до 24.00 часа на 31 януари 2021 година;
- Преброяването чрез посещение на домакинствата, сградите и жилищата от преброител се извършва от 8.00 часа на 1 февруари 2021 г. до 20.00 часа на 15 февруари 2021 година. Преброителите посещават всички жилища и сгради в определените им контролни райони и преброителни участъци всеки ден от 8.00 до 20.00 часа.

След като приключи с преброяването на всички сгради, жилища и лица в преброителния си участък, преброителят прави пълна проверка на преброителните материали, попълва необходимите преброителни списъци по образец и предава на контролора всички преброителни материали.

Контролорът въз основа на всички преброителни материали от преброителите попълва обобщени преброителни списъци по образец и предава всички преброителни материали на отговорника за преброяването в съответната община.

Секретарят на общинската комисия или определеният за отговорник за преброяването в общината попълва обобщени преброителни списъци по образец и предава всички преброителни материали в отдел „Статистически изследвания“ на съответното ТСБ.

За осигуряване на методологическо единство при провеждане на преброяването на територията на страната, за осигуряване на ефективна комуникация и контрол на дейностите Националният статистически институт разработва Инструкция за организацията на преброяването, Инструкция за взаимодействие между органите на

преброяването и преброителите и контролорите, График за приемане и контрол на преброителните материали.

За целия период на провеждане на преброяването Националният статистически институт осигурява методологическа помощ чрез организирането на единна телефонна линия и система за регистриране и решаване на проблеми и оказване на помощ на населението и преброителите и контролорите.

В случай на обоснована необходимост Централната комисия по преброяването със свое решение създава временни преброителни пунктове.

7. Провеждане на съпътстващи преброяването извадкови изследвания и контролни преброявания

7.1. Извадкови изследвания за изучаване на раждаемостта и репродуктивното поведение и миграцията и миграционното поведение на населението

Съгласно ЗПНЖФ 2021 по време на преброяването се провеждат извадкови изследвания за изучаване на раждаемостта и репродуктивното поведение и миграцията и миграционното поведение на населението. Включването на двете изследвания в Програмата на преброяването позволява използването на създадената организационна структура и ресурсна осигуреност на преброяването, което осигурява ниска разходност и висока ефективност.

Събирането на данните за двете съпътстващи изследвания се извършва чрез допълнителни анкетни карти. Едно домакинство може да попадне в извадката само на едно от двете изследвания. В съответствие с националното и европейското законодателство и практиката на НСИ при провеждане на изследвания в домакинствата, респондентите се информират за целта на изследванията, задължението по предоставяне на данните, както и за правата им като субект на лични данни.

Комбинирането на данните от двете извадкови изследвания и преброяването дава допълнителни възможности и обогатява анализа на получената информация.

Основна цел на **изследването на раждаемостта и репродуктивното поведение** е осигуряването на надеждни и обективни статистически данни, които да подпомогнат вземането на решения в областта на демографската политика на страната.

Задачите на изследването са да установи:

- Репродуктивните идеали и нагласи на населението в репродуктивна възраст;
- Репродуктивното поведение;
- Намерения, бъдещи планове и очаквания;
- Факторите, които определят репродуктивното поведение на населението.

Обект на наблюдение са всички жени на възраст 15 - 49 години и всички мъже на възраст 15 - 59 навършени години, чието обичайно местопребиваване е в страната.

Моделът и обемът на извадката за наблюдението са определени така, че да бъде осигурена достатъчна точност на получените оценки на основните наблюдавани признаци. Планираният обем на извадката е приблизително 12 500 лица.

Основната цел на **изследването на миграцията и миграционното поведение** на населението е изучаване на миграционните процеси в годините между двете преброявания, очакванията за бъдещи перспективи, както и факторите, които определят това поведение. Събраната информация ще подпомогне вземането на информирани решения, както и разработването на стратегически документи на национално и местно ниво. Чрез изследването се установяват:

- Обхватът, интензивността и направлението на вътрешно- и външномиграционните процеси;
- Социално-демографските категории население, които формират миграционните процеси;
- Промените в характера и тенденциите в развитието на вътрешната и външната миграция;
- Факторите, които определят миграционното поведение на населението;
- Очакванията, свързани с бъдещата вътрешна и външна миграция на населението.

Обект на наблюдението са всички лица на възраст 15 - 74 навършени години, чието обичайно местопребиваване е в страната, независимо от това дали са мигрирали някога през живота си.

С цел осигуряване на достатъчна точност на получените оценки планираният обем на извадката за изследването е около 28 000 лица.

Събирането на първичната информация и за двете извадкови изследвания се осъществява чрез самоанкетирание. В случаите, когато лицето се затруднява да попълни картата или предпочита да бъде анкетирано, преброителят провежда наблюдението чрез интервю.

7.2. Извадкови контролни изследвания за проверка на точността на регистрираните данни и за пълнотата на обхвата на единиците на наблюдение

В изпълнение на чл. 38 от ЗПНЖФ 2021 Националният статистически институт провежда контролни изследвания за проверка на точността на регистрираните данни и за пълнотата на обхвата на единиците на наблюдение.

Основната цел на изследването на точността на регистрираните данни е да се оцени получената при Преброяване 2021 информация по отношение на верността на вписаните данни за населението и жилищата. За постигането на тази цел се изпълняват следните задачи:

- Да се установи и оцени размерът на допуснатите грешки на регистрация по предварително определени признаци от програмата за изчерпателното преброяване;
- Да се определи сред кои групи от преброените лица най-често се допускат грешки на регистрация според някои от основните им характеристики.

Данните от контролното изследване за точността на регистрираните данни няма да се използват за корекция на данните от преброяването.

Обект на контролното изследване за точността на регистрираните данни са:

- Всички лица, които са преброени към 22.01.2021 г. като обичайно пребиваващи на територията на страната;
- Всички конвенционални жилища, в които към 22.01.2021 г. обичайно пребивават лица.

Контролното изследване за точността на регистрираните данни се провежда на репрезентативна основа върху двустепенна гнездова извадка. За гнезда на първа степен се избират преброителни участъци, а на втора жилища, в които се анкетира всички лица, обект на контролното изследване. Моделът и обемът на извадката за наблюдението са определени така, че да бъде осигурена достатъчна точност на получените оценки на основните наблюдавани признаци.

Основната цел на контролното изследване за пълнотата на обхвата на единиците на наблюдение е да се установят допуснатите грешки при обхвата на населението и

жилищния фонд към 22.01.2021 г. и вероятните източници на тези грешки. За реализацията на тази цел се изпълняват следните задачи:

- Да се оцени размерът на допуснатите грешки при обхвата на населението общо за страната чрез установяване на относителния дял на непреброените (пропуснатите) и два пъти преброените (дублираните) при преброяването лица;
- Да се оцени размерът на допуснатите грешки при отнасяне на лицата към категориите „налично население“, „временно присъстващи“ и „временно отсъстващи“, независимо дали тези грешки се отразяват върху пълнотата на обхвата на населението;
- Да се определят основните източници на грешки, свързани с пълнотата на обхвата.

Данните от контролното изследване за пълнотата на обхвата няма да се използват за корекция на данните от преброяването.

Обект на контролното изследване за пълнотата на обхвата са:

- Налично население;
- Временно отсъстващи;
- Временно присъстващи лица.

Контролното изследване за пълнотата на обхвата се провежда на репрезентативна основа върху двустепенна гнездова извадка. За гнезда на първа степен се избират преброителни участъци, а на втора - жилища, в които се анкетира главата на домакинството и по възможност всяко едно от преброените лица. Моделът и обемът на извадката се определят, така че да бъде осигурена достатъчна точност на получените оценки.

Контролните изследвания се провеждат до четири седмици след приключване на изчерпателното преброяване на населението и жилищния фонд.

Общото методологическо и организационно ръководство на контролните изследвания се осъществява от Националния статистически институт. Териториалните статистически бюра отговарят за организацията и качествено провеждане на изследването на съответната територия. Областните и общинските преброителни комисии оказват съдействие при провеждане на изследванията.

7.3. Изследване на бюджета на времето

Съгласно ЗПНЖФ 2021 след приключване на преброяването, в периода октомври 2021 - октомври 2022 г. Националният статистически институт провежда извадково изследване „Бюджет на времето“ на населението. Методологията и инструментариумът на изследването са напълно съобразени с препоръките и изискванията на Европейската комисия (Евростат) и международните организации, което е предпоставка за получаване на сравними резултати с другите европейски страни.

Основна цел на изследването на бюджета на времето е събирането и осигуряването на международно сравнима информация за основните характеристики на използване на времето, както и разкриването на връзките и зависимостите между компонентите в системата на бюджета на времето. Комбинирането на данните от това извадково изследване и преброяването дава допълнителни възможности за анализи на изследователите в тази област.

Данните от изследването на бюджета на времето се използват за:

- Характеризиране на националните особености в използването на времето и сравнения с други страни;
- Допълване на анализите за икономическото развитие с оценка на дела на продукцията, създавана в домакинствата;

- Различия в бюджета на времето по пол и разработване на политики за преодоляване на неравенството;
- Разработване на програми, целящи оптимизиране на дейността на транспортните и комуналните услуги, изграждане на детски заведения, спортно-развлекателни заведения и други;
- Разработване на политики, подпомагащи включването на подрастващите и младежите в социалния живот.

Основните групи дейности, за които се събира информация, са: лични грижи, заетост, обучение, домакинска работа, доброволна работа и помощ, свободно време, пътуване и други, неклассифицирани.

Обект на изследване са лицата на 10 и повече години в обикновените домакинства в страната, попаднали в извадката.

Моделът и обемът на извадката за наблюдението са определени така, че да бъде осигурена достатъчна точност на получените оценки на основните наблюдавани признаци. Планираният обем на извадката е около 6 000 лица.

8. Разпространение и публикуване на резултатите от Преброяване 2021

Националният статистически институт запознава обществеността с резултатите от преброяването чрез средствата за масово осведомяване, интернет страницата си, собствени публикации или по друг подходящ начин, като гарантира равенство на достъпа съобразно принципа „безпристрастност“, заложен в Регламент (ЕО) № 223/2009. Предварителни резултати от преброяването (общ брой население, жилища и сгради) се оповестяват официално от НСИ до шест месеца след края на работата на терен.

Окончателни данни за броя, структурите и характеристиките на населението, жилищата, сградите, домакинствата и семействата се оповестяват до дванадесет месеца след края на работата на терен.

Резултатите от Преброяване 2021, включени в Списъка на стандартните статистически показатели, се разпространяват чрез:

- официалната интернет страница на НСИ;
- официални печатни и електронни издания на НСИ;
- популярни издания за широк кръг потребители (прессъобщения, брошури и др.);
- специализирани издания за резултати от проведените извадкови изследвания;
- предоставяне на данни във вид на статистически таблици по заявки на потребителите.

Резултатите от преброяването се предоставят на Европейската комисия (Евростат), както следва:

- до 31 декември 2022 г. валидирани агрегирани данни и метаданни за общия брой на населението, разпределен върху мрежа от 1 км²;
- до 31 март 2024 г. валидирани агрегирани данни и метаданни в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/712 на Комисията за определяне на референтната година и програмата за статистическите данни и за метаданните за преброяването на населението и жилищния фонд, както е предвидено в Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета.

Националният статистически институт разработва график за разпространение на резултатите от преброяването.

VIII. ХОРИЗОНТАЛНИ ДЕЙНОСТИ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО

1. Разяснителна дейност

Националният статистически институт разработва комуникационна стратегия и провежда национална разяснителна кампания за информиране на населението за целите и задачите на преброяването.

Комуникационната стратегия се прилага за всички етапи и дейности в съответствие с ЗПНЖФ 2021 и Програмата на преброяването, както следва.

- Подготвителен етап - март - декември 2019 година;
- Пробно преброяване - януари - май 2020 година;
- Предварителен обход (райониране) - май - октомври 2020 година;
- Преброяване 2021 - октомври 2020 - февруари 2021 година;
- Резултати от преброяването - април - декември 2021 година.

Основната цел на Комуникационната стратегия е да мотивира българските граждани да участват в преброителния процес, като се повиши равнището на информираност на хората за същността и ползите от преброяването през 2021 година.

Специфичните цели на стратегията за комуникация на Преброяване 2021 са:

- Осигуряване на максимална публичност и прозрачност на подготовката и осъществяването на преброяването;
- Привличане на обществен интерес, разясняване на преброителния процес, етапите на преброяването и ползите от него за гражданите, както и прозрачност на постигнатите резултати;
- Поддържане на високо доверие на гражданите към хората и институциите, ангажирани с процеса;
- Утвърждаване на имиджа на Националния статистически институт като независима институция, надежден партньор на Евростат, която неотклонно следва мисията си да произвежда качествени и обективни данни;
- Мотивиране на максимален брой граждани да използват електронната форма за преброяване и да оказват съдействие на преброителите и контролорите.

Комуникационната стратегия определя целевите групи, инструментите и начините за въздействие върху тях.

2. Въвеждане и обработка на информацията от Преброяване 2021

Въвеждането, обработката и получаването на основните резултати от Преброяване 2021 се осъществяват чрез специализиран софтуер.

Софтуерът реализира следните функционалности:

- **Адресиране и райониране** - предоставя възможност за: въвеждане, изготвяне и управление на преброителните списъци; дефиниране и управление на контролни райони и преброителни участъци; регистрация и управление на контролори и преброители; позволява редакция и управление на пространствени данни, поддържа в актуално състояние стандартизирана адресна база данни;
- **е-Преброяване** - предоставя възможност за самоанкетирание и попълване на електронна преброителна карта от лицата, осигурява възможност за въвеждане на данни от различни устройства;
- **Логистика и управление на човешките ресурси** - предоставя възможност за управление и мониторинг на ресурсите, използвани по време на преброяването, автоматизира дейностите по договориране и заплащане на труда на

- контрольорите, преброителите и операторите;
- **Анкетни карти (въпросници)** - предоставя възможност за въвеждане и обработка на данни от въпросници;
- **Администриране** - осигурява администриране на достъпа, правата и ролята на потребителите и функционалностите на системата;
- **Статистически класификации** - управлява, актуализира, активира и деактивира класификации и техните елементи;
- **Потребителска помощ** - осигурява контекстно зависима помощ за всеки екран, секция, поле, бутон и панел за всички потребители независимо от тяхната роля;
- **Изходи и справки** - създаване на аналитична база данни тип Data Warehouse. Извличане, агрегиране и зареждане на информация в дефинираните данни-кубове в аналитичната многомерна бази данни. Осигуряване на потребителски ориентиран и удобен достъп на потребителите до данните;
- **Списък на единиците на генералната съвкупност** - осигуряване на възможност за извличане на списък от лица по предварително зададени критерии, с определен набор от променливи от финалните таблици за население, сгради, жилища, адреси (въведени и валидирани данни от преброяването);
- **Подпомагащ телефонен и имейл център** - осигурява регистриране на електронно проследими заявки за предоставяне на методологична или друга помощ, генериране на отговори.

Основната цел е да се осигури качествено и ефективно изчерпателно изследване на населението и жилищния фонд чрез използване на модерни технологии, като се намали времето и необходимите човешки ресурси за събиране, обработване и оповестяване на данни от Преброяване 2021.

IX. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ

В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/881 на Комисията държавите членки предоставят на Комисията (Евростат) доклад относно качеството на предадените данни. Към данните, които трябва да бъдат предадени на Евростат, се прилагат следните критерии за оценка на качеството:

- **адекватност** - указва степента, в която статистическите данни отговарят на настоящите и потенциалните нужди на ползвателите;
- **точност** - указва близостта между прогнозите и неизвестните действителни стойности;
- **навременност и актуалност** - указват времето между референтния период и наличието на резултати;
- **достъпност и яснота** - указват условията и начините за получаване, използване и тълкуване на данни от ползвателите;
- **съпоставимост** - указва измерването на въздействието на различията между прилаганите статистически понятия и инструментите и процедурите за измерване, когато се сравняват статистики между географски райони, сектори или периоди от време;
- **съгласуваност** - указва адекватността на данните с оглед възможността за надеждно комбиниране на данните по различни начини и за различни ползватели.

Х. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

Съгласно чл. 11 от ЗПНЖФ 2021 обекти на наблюдение при преброяването са населението, което обичайно пребивава на територията на Република България, и временно присъстващото население, както и жилищният фонд.

1. Преброяване на населението

1.1. Основни определения

За целите на преброяването на населението се използват следните основни определения:

- **население** е националното, регионалното и местното население по своето обичайно местопребиваване към референтната дата;
- **референтна дата (критичен момент)** е датата, към която се отнасят данните за обектите и единиците на наблюдение;
- **обичайно местопребиваване** е мястото, където едно лице обикновено прекарва дневния период на почивка независимо от временното отсъствие поради почивка, ваканция, посещения при приятели и роднини, работа, медицинско лечение или религиозно поклонение. Само следните лица следва да се считат за обичайно пребиваващи в съответния географски район:
 - тези, които са живели в своето обичайно местопребиваване в продължение най-малко на дванадесет месеца преди референтната дата;
 - или тези, които са пристигнали в своето обичайно местопребиваване през последните дванадесет месеца преди референтната дата с намерението да пребивават там най-малко една година.

1.2. Категории население

Лицата се преброяват на принципа на тяхното обичайно местопребиваване. Според този принцип населението се разпределя в следните категории:

- **Налично население** са лицата, които обичайно живеят в преброяваното жилище и към 0.00 часа на 22.01.2021 г. се намират в него, както и лицата, които обичайно живеят в жилището, но към критичния момент на преброяването не се намират в него, а на места (извън или на територията на същото населено място), където не се извършва преброяване на населението - на местоработата си, на гости, в болница, в превозни средства, на гари и други.
- **Временно отсъстващи** са лицата, които обичайно живеят в преброяваното жилище, но към критичния момент на преброяването отсъстват от домовете си за период по-малък от една година и се намират на територията на друго населено място в Република България или извън нея поради ваканция, посещения при приятели и роднини, почивка, работа, медицинско лечение, религиозно поклонение и други.
- **Временно присъстващи** са лицата, които обичайно живеят на територията на друго населено място в Република България или извън нея, но към критичния момент на преброяването се намират в преброяваното жилище, хотел, почивна станция, лечебно заведение и други за период по-малък от една година поради ваканция, посещения при приятели и роднини, почивка, работа, медицинско лечение, религиозно поклонение и други.

При определяне на категориите население се вземат предвид следните особени категории лица:

- Когато едно лице има няколко обичайни местопребивавания в рамките на една година, за негово обичайно местопребиваване се приема мястото, на което е прекарало по-голямата част от годината, без значение дали то се намира в друго населено място в същата държава, или извън границите ѝ. Ако обаче дадено лице

през седмицата работи далече от дома си и се прибира в семейното жилище за събота и неделя, за негово обичайно местопребиваване се приема семейното жилище, без значение дали работното му място е в друго населено място в рамките на същата държава, или извън нея.

- За обичайно местопребиваване на обучаващите се в училища за основно и средно образование, които са далече от дома си през учебната година и без оглед на това колко често се връщат в семейното си жилище, се приема семейното жилище (без значение дали учат в друго населено място в рамките на същата държава, или извън нея).
- За обичайно местопребиваване на обучаващите се в колеж или университет далече от дома се приема адресът, на който те са регистрирани през учебната година, без значение дали местопребиваването е институция (като например интернат), или частна квартира и без оглед на това дали те се обучават в друго населено място в рамките на същата държава, или извън нея. Изключение са случаите, в които мястото на обучение се намира в същата държава и за обичайно местопребиваване може да се приеме семейното жилище.
- Дадена институция може да се разглежда като обичайно местопребиваване на всеки един от нейните обитатели, които към момента на преброяването са живели или най-вероятно ще живеят в нея в продължение на поне 12 месеца.
- Общото правило във връзка с мястото, на което лицето прекарва по-голямата част от дневния период на почивка, се прилага и по отношение на военнослужещи и кадри на въоръжените сили, които живеят в казарми или военни лагери.
- За обичайно местопребиваване на бездомни или безпризорни лица, номади, скитници и лица без обичайно местопребиваване се приема местонахождението им към момента на преброяването.
- За обичайно местопребиваване на деца, които имат две различни места на пребиваване (чиито родители например са разведени), се приема мястото, където детето прекарва по-голямата част от времето. Когато детето прекарва равни периоди от време с двамата родители, за обичайно местопребиваване се приема мястото, на което то се намира в нощта на преброяването, или като алтернативна възможност - домакинството, където е законното или регистрираното пребиваване на детето.
- Моряци на търговски кораби и рибари, които обичайно пребивават в страната, но към критичния момент на преброяването са в морето (включително тези, които нямат друго местопребиваване освен своите помещения на борда на кораба), се преброяват като население на страната.
- Лица, които може да са с незаконен или нерегистриран престой, както и търсеци убежище лица и лица, които са поискали или са получили статут на бежанец или подобни видове международна закрила, при условие че отговарят на критериите за обичайно местопребиваване в държавата, се преброяват като население на страната.
- Български граждани, които живеят обичайно в Република България, но към критичния момент на преброяването пребивават извън нея по поръчение на българската държава, на нейните органи и организации, както и членовете на техните семейства, които ги придружават, се преброяват като население на страната.
- Чуждестранни военни, военноморски и дипломатически служители и техните семейства, разположени в държавата, независимо от продължителността на техния престой се изключват от населението.

1.3. Основни теми

1.3.1. Демографски характеристики

Демографските характеристики се определят като едни от най-важните променливи, характеризиращи населението, и най-често комбинирани с останалите променливи.

Пол - полът е комбинация от биологични и физиологични характеристики, които определят човека като мъж или жена.

Възраст - възрастта се определя в навършени години към референтната дата - 22.01.2021 година.

Статут на пребиваване - право на пребиваване в страната за лицата, които не са български граждани и не са граждани на Европейския съюз, предоставено в съответствие с разпоредбите на Закона за убежището и бежанците, Закона за чужденците в Република България и Закона за българското гражданство.

Юридическо семейно положение - „семейно положение“ се определя като (юридически) брачен статут на дадено лице по отношение на семейното право на държавата. Всяко лице се категоризира в съответствие с най-скорошно придобитото си юридическо семейно положение към референтната дата.

Фактическо семейно положение - фактическият семеен статус на лицата, независимо дали е оформен юридически.

Брой живородени деца - в броя на живородените деца се включват всички живородени от майката деца, както и осиновените от нея, независимо от тяхната възраст към критичния момент и независимо от кой пореден брак са родени или са родени без брак.

1.3.2. Икономически характеристики

Основната цел е да се осигури изчерпателна информация за разпределението на населението според неговите икономически характеристики (заетост безработица, професия, икономическа дейност, статус в заетостта).

Трудов статус - трудовият статус е връзката на лицето с дадена икономическа активност през последната календарна седмица преди критичния момент или през последните седем дни преди критичния момент на преброяването. Следните дефиниции се прилагат за определяне на трудовия статус на лицата:

- *Текущото икономически активно население* (работната сила) включва всички лица, които се определят като заети или безработни в съответствие с посочените по-долу дефиниции.
- *Заети* са лицата на възраст 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период извършват работа дори един час, за което получават работна заплата или друг доход; не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради болест, годишен отпуск, отпуск поради бременност, раждане и отглеждане на дете, обучение, свързано с работата, престой, стачка или друг трудов спор и други.
- *Безработни* са лицата на възраст 15 и повече навършени години, които: нямат работа през наблюдавания период; търсят работа през период от четири седмици, включително наблюдаваната, т.е. предприели са конкретни стъпки за намиране на работа; имат готовност да започнат работа през наблюдавания период или до две седмици след края на наблюдавания период.
- *Други (лица извън работната сила)* - лицата, които през наблюдавания период не попадат в нито една от изброените по-горе категории (т.е. не са нито заети, нито безработни). Тук се включват учащи и пенсионери (ако не са икономически активни), лица под 15 години и други.

Професия (длъжност) - определя се като съвкупност от функции и задачи, които едно лице извършва на работното си място, включително в качеството му на работодател или самостоятелно зает. Лицата, упражняващи повече от една професия (длъжност), се класифицират според професията (длъжността), която упражняват на основната си работа.

Икономическа дейност - отнася се до вида производство или дейност на предприятието (или сходна структура), в което през наблюдавания период е местоработата на дадено заето лице. Изисква се информация за икономическата дейност на основната работа на лицето.

Статус в заетостта

Според статуса в заетостта лицата се класифицират в следните групи:

- *Наети лица* - лица, които извършват определена работа на основата на писмен договор или устна уговорка, за която получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата, надница, комисиона и други;
- *Работодатели* - лица, които сами или в съдружие с други лица управляват собствено предприятие (фирма, стопанство) или извършват самостоятелно друга дейност, като наемат на работа едно или повече лица. Работодателят взема оперативни решения, засягащи предприятието или делегира вземането на такива, като запазва отговорността за развитието на предприятието;
- *Самостоятелно заети лица (без наети лица)* - лица, които сами или в съдружие с други лица управляват собствено предприятие (фирма, стопанство), работят на свободна практика или извършват самостоятелно друга дейност, като не наемат на работа други лица;
- *Други:* неплатени семейни работници са лица, които работят без заплащане във фирма, предприятие или стопанство на родствено лице от същото домакинство; членове на производствена или земеделска кооперация са лицата, които са членове на кооперацията и работят в нея, за което получават възнаграждение, а не само рента. Кооперацията е структура, в която всеки от членовете участва на равни начала с останалите членове във вземането на решения относно организацията на производството, продажбите, инвестициите и разпределянето на приходите между членовете.

Класифицирането на професията, икономическата дейност и статуса в заетостта трябва да се отнася за една и съща работа на лицето, т.е. за основната работа. Когато дадено заето лице има повече от една работа, то само определя коя счита за основна. В случай на колебание, за основна се счита работата, на която лицето обикновено работи най-много време, а ако това не е приложимо, като критерий се използва полученият доход.

Местоположение на работното място или на учебното заведение - местоположението на работното място или учебното заведение е населеното място, в което понастоящем лицето упражнява професията си или се обучава.

1.3.3. Образователни характеристики

Образованието е единен целенасочен процес на възпитание, обучение и придобиване на съвкупни знания, умения, ценности, социални убеждения и навици.

В широкия смисъл на думата образованието е процес на формиране на ума, характера и физическите способности на дадена личност, а също така и предаване на знанията, натрупани с поколения в областта на културата.

Грамотност - грамотен е всеки, който може да пише, да чете текст и да извършва прости аритметични операции – събиране, изваждане, умножение и деление . За неграмотно се счита лице, което не може да чете и да разбира смисъла на написаното и не може да напише кратко изложение за ежедневните си дейности. Лице, което умее да чете и пише само цифри и собственото си име, трябва да се счита за неграмотно. Също така неграмотно е лице, което умее да чете, но не може да пише, и лице, което умее да прочете и напише само няколко заучени ритуални фрази (Препоръки на ООН (353).

Степен на завършено образование - наблюдава се най-високата степен (съответно етап) на завършено образование, придобита от лицето към критичния момент, както и видът училище, в което е придобита, независимо от формата на обучение, в която е придобита (дневна, вечерна, задочна, дистанционна), и за която лицето притежава диплома или свидетелство (български или легализирани чуждестранни).

Участие във формално или неформално образование или обучение

Формалното образование е институционализирано и планирано, осигурявано от системата на училища, колежи, университети и други формални образователни институции. Съставлява формалната образователна система на страната. Неформално обучение е обучение, което се извършва като организирана дейност извън системата на училищното образование, но не води до завършване на клас, етапи и степен на образование и/или до придобиване на професионална квалификация. То може да включва курсове, семинари, конференции, лекции, частни уроци или някаква друга форма на обучение. Определящата характеристика на неформалното образование е, че то е допълнение към формалното образование в процеса на учене през целия живот.

1.3.4. Миграция

Целта на тази тема е да се оценят миграционните процеси както вътрешни, така и външни в периодите между преброяванията. Следните ключови миграционни характеристики на населението са обект на наблюдение при преброяването:

Държава/място на раждане

Информация за мястото на раждане се събира въз основа на обичайното местопребиваване на майката към момента на раждането или ако то не е известно - на мястото, на което се е състояло раждането. Информация за държавата на раждане се събира въз основа на междудържавните граници към 1 януари 2021 година.

Гражданство

Гражданството се определя като специфична правна връзка между дадено лице и неговата държава; придобито - по рождение или чрез-натурализация, независимо дали това е станало посредством декларация, по избор, брак или друг начин, в съответствие с националното законодателство.

Миграционен статус на лицата - следните характеристики се използват за определяне на миграционния статус на лицата:

- Пребивавало ли е лицето някога в чужбина и година на пристигане в страната;
- Предишно обичайно местопребиваване и дата на пристигане на сегашното място; или обичайно местопребиваване една година преди преброяването.

1.3.5. Етнокултурни характеристики

Преброяването е единственият източник на информация за етническия състав на населението. Съгласно националното законодателство въпросите в тези тема са доброволни и ще бъдат формирани в съответствие с Препоръките на КЕС.

Етническа принадлежност - етническата група е общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Вероизповедание - вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Майчин език - майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Религиозност - религията е мироглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този мироглед.

1.3.6. Степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане

Съгласно националното законодателство въпросите в тази тема са доброволни.

Лицата с увреждания се дефинират в съответствие с медицинската концепция и съгласно националното законодателство. Лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са тези, които имат експертно решение от ТЕЛК и/или НЕЛК. Степента на увреждане/степен на трайно намалена работоспособност се определя в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания дефинира, че „хората с увреждания включват лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите.“ Тази дефиниция изисква наличието на статистически данни не само по отношение на броя и различни социално-демографски характеристики на хората с увреждания в съответствие с националното законодателство. Необходимо е наличието на хармонизирани за държавите - членки на ЕС, данни с фокус върху социално създадените бариери, които освен физически могат да се отнасят до нагласи или други социални особености, които възпрепятстват участието на хората с увреждания в различни области на живота. При използването на тази социална концепция се дефинира съвкупността на лицата с ограничения. Това са лица, ограничени при извършване на обичайни за хората дейности в резултат от физически, психически или емоционален здравен проблем, заболяване или увреждане. Ограничения поради финансови, културни или други причини, свързани със здравето, не следва да се вземат предвид.

1.3.7. Характеристики на домакинствата и семействата

Домакинството се основава на съжителство и съвместно битуване на група хора независимо дали са в родствени, или неродствени връзки помежду си, или съжителстват в колектив, подчинен на общ режим.

Обикновено домакинство е едно лице, което живее в самостоятелно жилище, стая или част от стая и е на самостоятелен бюджет. Домакинство са и две или повече лица, които живеят в едно жилище или в част от жилище и имат общ бюджет независимо дали имат, или нямат родствени връзки.

Общ бюджет има, когато живеещите заедно лица имат общи разходи, т.е. хранят се заедно и поделят разходите за издръжка на деца или други лица без доходи. Не е задължително да се изразходват общо всички средства на всички членове на домакинството, за да се приеме, че лицата са на общ бюджет.

Глава на домакинство е лицето, което членовете на домакинството определят за такова или осигурява основните средства за съществуване.

Колективно (институционално) домакинство са група лица, които споделят общи помещения, имат общ бюджет и са подчинени на общ режим. Като членове на колективни домакинства се преброяват лицата, включени в социални или интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа, живеещи в пансиони, интернати, домове

за медико-социални грижи за деца, социални домове (защитени жилища) за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи, домове за стари хора, психиатрични болници, манастири, затвори, социално-педагогически интернати, възпитателни училища интернати, бездомни лица, на които е осигурен подслон и други. Към колективните домакинства се отнасят и ученическите пансионни.

Семейство са две или повече лица, живеещи в едно домакинство и свързани помежду си с определена степен на родство както по кръвна линия, така и в резултат на брак/съжителство без брак или осиновяване.

Семейство образуват двойка без деца или двойка с едно или няколко деца независимо от възрастта им.

Семейство е и един родител с деца, които отглежда сам.

Деце (син/дъщеря) се отнася до родени, доведени/заварени или осиновени дъщеря или син, без оглед на възрастта, чието обичайно местопребиваване е в домакинството на поне един от родителите и което няма собствен партньор или деца в същото домакинство.

2. Преброяване на жилищния фонд

2.1. Основни определения

За целите на преброяването на жилищния фонд се използват следните основни определения:

- **Жилищен фонд** - жилищни единици и сгради, както и жилищните условия и връзката между населението и жилищните единици на национално, регионално и местно равнище към референтната дата на преброяването.
- **Сграда** - постоянна постройка, състояща се от жилищни единици, предназначени за обитаване от хора, или конвенционални жилища, предназначени за сезонно ползване или за второ жилище, или които са необитавани.
- **Жилищна сграда** е сграда, която по първоначално изграждане или чрез преустройство е предназначена за постоянно обитаване и се състои от едно или повече жилища, които заемат най-малко 60% от разгънатата ѝ площ.
- **Сграда със смесено предназначение** е сграда, която по своето първоначално изграждане включва жилищни и нежилищни обекти.
- **Жилище** е обособено и самостоятелно от гледна точка на конструкцията място, което е пригодено за живеене, състои се от едно или няколко помещения (жилищни и спомагателни) и има един или повече самостоятелни изхода на общодостъпна част (стълбище, общ коридор, двор или направо на улицата).
- **Стая** - пространство в дадена жилищна единица, оградено със стени от пода до тавана или покрива, с размери, достатъчни за поместването на легло за възрастен човек (най-малко 4 кв. м) и най-малко 2 м височина на по-голямата част на тавана.
- **Географски координати** е информацията за географската дължина, географската ширина и надморската височина в дадена географска координатна система, използвана за определяне на местоположението на определен обект върху земната повърхност.

2.2. Единици на наблюдение

Съгласно ЗПНЖФ 2021 единици на наблюдение при преброяването на жилищния фонд са:

- жилищните сгради, включително тези, които към момента на преброяването не се използват за живеене, и сградите със смесено предназначение;
- жилища в жилищни сгради, в които към критичния момент на преброяването

- живеят лица;
- необитавани жилища в жилищни сгради;
- жилища в нежилищни сгради, в които към критичния момент на преброяването живеят лица;
- жилища в сгради със смесено предназначение, в които към критичния момент на преброяването живеят лица;
- други жилищни единици, като хижи, колиби, бараки, каравани, плаващи къщи, хамбари, мелници, както и друг вид подслон, използван за обитаване към критичния момент на преброяването.

2.3. Основни теми

2.3.1. Географски характеристики

Географските характеристики определят целия набор от атрибутивна и пространствена информация, използвана по време на основните етапи на преброяването за идентифициране на точното местоположение на единиците, обект на преброяване, както и за обобщаването и разпространението на резултатите от преброяването в различни регионални разрези.

Географски характеристики за принадлежност към географски район:

- **Държави и държави - членки на ЕС** - единица, върху която определена държава или държава - членка на ЕС, има и/или упражнява правомощия, свързани с юрисдикцията, за целите на местното, регионалното и националното управление.
- **Административно-териториални единици** - области, общини и съставни административно-териториални единици (райони) за Столична община и градовете Пловдив и Варна.
- **Териториални единици** - населени места и селищни образувания.
- **Териториални единици за статистически цели** - териториална единица с конкретен код и наименование съгласно общата Класификация на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS).
- **Географска координатна мрежа** - координатна мрежа за общоевропейски пространствен анализ и докладване с фиксирани и еднозначно определени местоположения на равноплощни клетки на мрежата с резолюция от 1 км².
- **Преброятелни участъци и контролни райони** - специфични за преброяването териториални единици, сформирани на базата на предварително определени критерии за минимален брой единици, обект на преброяването, и топографските характеристики на територията, която покриват.

Географски характеристики за локализиране (местоположение):

- **Адрес** - структурирано описание на местоположение на имот посредством съчетание от географски наименования и идентификатори (за територията на България).
- **Географска позиция** - информацията за географската дължина, географската ширина и надморската височина в дадена географска координатна система, използвана за определяне на местоположението на имот върху земната повърхност.

2.3.2. Характеристики на жилищните сгради

Вид на сградата – видът на сградата се определя според предварително дефинирани критерии по отношение на:

- етажността и/или броя на жилищата и обектите в сградата (къща, кооперация, блок);

- предназначението на сградата (за постоянно обитаване, за почивка, общежитие или сграда за колективно (институционално) домакинство, сграда от смесен тип).

Местонамиране на сградата - в чертите на населеното място се намират тези сгради, които са построени в регулацията на съответното населено място. Във вилна зона са тези, които са построени в регулирана вилна зона. За всички останали случаи се приема, че са извън регулация.

Тип на строителната конструкция - определя се като комбинация от материала, от който е построена сградата, и нейната строително-конструктивна система.

Други характеристики на сградата:

- Година на построяване на сградата;
- Брой на етажите;
- Наличие на асансьор в сградата;
- Брой на жилищата в сградата;
- Наличие на други обекти в сградата, които се ползват за нежилищни цели;
- Достъпност на сградата.

2.3.3. Характеристики на жилищата

Вид на жилището/жилищните условия - видът на жилището се определя според предварително дефинирани критерии по отношение на:

- Вида и предназначението на сградата, в която се намира жилището - жилище в жилищна сграда, в нежилищна сграда, в общежитие, колективно жилище;
- Жилищните условия на лицата, обект на преброяване - лица, живеещи в колиби, бараки, вагони, на лодки, лица в места за временно настаняване на бездомни, бездомни лица.

Статут на владение на жилището от домакинството - отнася се до условията, при които домакинството обитава цялата жилищна единица или част от нея.

Статут на застост на конвенционалните жилища - отнася се до това дали към критичния момент на преброяването жилището се използва за обичайно местопребиваване на едно или повече лица, или не се използва. Жилищата, които към критичния момент на преброяването не се използват за обичайно пребиваване, могат да бъдат за сезонно, ваканционно ползване, второ жилище, необитавано или обитавано от лица, които не са обект на преброяване.

Тип собственост - отнася се до собствеността върху жилището (обитавани от собственици, наети, общински или др.), но не и до собствеността върху земята, на която то е построено или статута на владение на жилището от домакинството.

Полезна застроена площ се определя като застроената площ, измерена между външните стени, с изключение на необитаемите килери и тавани, а при многофамилните сгради - и с изключение на всички общи части.

Брой на помещенията и/или стаите, включително кухни - всички помещения в жилището се класифицират според определението за „стая“. Вестибюл без пряко осветление, коридори, антрета, бани, тоалетни, баня-тоалетна, килери, дрешници, други помещения (сушилни, перални, балкони и лоджии) се класифицират като спомагателни независимо от големината на площта им.

Енергийна осигуреност - жилището се класифицира според наличието на централна или локална инсталация за отопление, според вида на използваното гориво за отопление или други нужди, както и за наличието на алтернативни източници на енергия.

Водоснабдяване и канализация - жилището се класифицира според свързаността му с централната водоснабдителна система и канализация или наличието на други източници или съоръжения за снабдяване или отвеждане на вода.

Санитарни помещения - жилището се класифицира според наличието на санитарни помещения (баня, тоалетна), както и според местонахождението им (в жилището, в сградата или друго).

Енергийна ефективност - жилището трябва да бъде класифицирано според наличието на подобрения, съоръжения и други инсталации, осигуряващи топлосъхранението им и икономията на енергийни ресурси.

Материална осигуреност и услуги са движими и недвижими вещи с битово предназначение, както и услуги, използвани от домакинството.

XI. ОРГАНИ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО

В съответствие с чл. 5 от ЗПНЖФ 2021 органите, които осъществяват преброяването, са:

1. Националният статистически институт

- осигурява общото ръководство и единна методология на подготовката и провеждането на преброяването на територията на Република България;
- разработва Програма на преброяването на населението и жилищния фонд през 2021 година;
- разработва статистическия инструментариум за провеждане на преброяването и организира отпечатването и разпространението му;
- разработва комуникационна стратегия и провежда национална разяснителна кампания за информиране на населението за целите и задачите на преброяването;
- организира и провежда обучението на органите на преброяването, контролорите и преброителите;
- определя домакинствата, в които се провеждат съпътстващите преброяването извадкови статистически изследвания;
- събира, обработва, публикува, разпространява и съхранява данните от преброяването;
- изготвя доклад за изпълнението на дейностите;
- предоставя на Европейската комисия (Евростат) окончателни, проверени и обобщени данни и свързаните с качеството данни и метаданни.

1. Централната комисия по преброяването

Централната комисия по преброяването е временен орган, който се състои от председател, заместник-председател, секретар и не повече от 20 членове. Назначава се от министър-председателя по предложение на председателя на НСИ, като в заповедта за назначаването се определя срокът на действие на комисията. В състава ѝ влизат представители на: Националният статистически институт; държавни органи и ведомства, които създават и поддържат регистри или бази данни, съдържащи информация за обектите на преброяването; Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), неправителствени организации, средствата за масово осведомяване и академичната общност. Председател на Централната комисия по преброяването е председателят на НСИ.

Централната комисия по преброяването:

- обсъжда и приема Програмата на преброяването и всички документи, свързани с организацията, подготовката и провеждането на преброяването;
- координира действията на държавните органи и ведомства, които са отговорни за провеждането на преброяването сред определени категории от населението;
- обсъжда и предлага мерки за отстраняване на пропуски и грешки в работата на органите по преброяването, контролорите и преброителите;
- създава временни преброителни пунктове в случай на обоснована необходимост;
- приема докладите на областните преброителни комисии за резултатите от

- проведеното преброяване;
- приема доклад за изпълнението на дейностите по преброяването и за основните резултати от него.

Централната комисия по преброяването се назначава в двумесечен срок от влизането в сила на ЗПНЖФ 2021.

2. Териториалните статистически бюра

- осъществяват общо методическо ръководство на преброяването на съответната територия;
- координират и участват в дейностите по предварителния обход и съставянето на преброителните списъци;
- организират съвместно с областните и общинските преброителни комисии разяснителна работа сред населението за целите и задачите на преброяването;
- разпределят преброителните материали, необходими за преброяването, по общини и населени места;
- провеждат обучението на органите на преброяването в областите и общините;
- организират съвместно с областните и общинските преброителни комисии проверки по общини и населени места за хода на преброяването;
- организират приемането на преброителните материали и осъществяват контрол по комплектуването им;
- организират въвеждането и обработването на данните от преброяването.

3. Областните преброителни комисии

Във всяка административна област се създава временна областна преброителна комисия в състав - председател, секретар и не повече от 7 членове. В състава на областната преброителна комисия влизат представители на: областната администрация; общините в областта; териториалното статистическо бюро; териториалните звена на централната администрация. По преценка на областния управител в състава на комисията могат да бъдат включени представители на неправителствени организации и на средствата за масово осведомяване.

Областната преброителна комисия се председателства от заместник областен управител на съответната област, определен по предложение на областния управител. Секретар на областната преброителна комисия е представител на съответното ТСБ.

Областните преброителни комисии се назначават със заповед на председателя на НСИ по предложение на областния управител не по-късно от шест месеца преди критичния момент на преброяването. В заповедта за назначаването се определя срокът на действие на комисията.

Областните преброителни комисии:

- съдействат за провеждане на преброяването в областта в съответствие с Програмата на преброяването, инструкциите на председателя на НСИ и решенията на ЦКП;
- предприемат мерки за отстраняване на пропуски и грешки в работата на органите по преброяването, контролорите и преброителите в областта;
- информират НСИ и ЦКП за подготовката и провеждането на преброяването в областта;
- приемат докладите на общинските преброителни комисии за проведеното преброяване на териториите на общините в съответната област;
- изготвят доклад до ЦКП за предаването на всички преброителни материали в съответния отдел на ТСБ.

4. Общинските преброителни комисии

Във всяка община се създава временна общинска преброителна комисия в състав - председател, секретар и не повече от 7 членове. В градовете с райони се създава общинска преброителна комисия за всеки район. В състава на общинската преброителна комисия влизат: двама представители на общинската администрация; най-малко един представител на кметствата; представител на НСИ. Представителите на общинската администрация и кметствата се определят от кмета на общината или на района, а представителите на НСИ - от директора на ТСБ.

Общинската преброителна комисия се председателства от секретаря на общината или на района. Секретар на общинската преброителна комисия е представител на НСИ по предложение на съответния директор на ТСБ.

Общинската преброителна комисия се назначава със заповед на председателя на НСИ по предложение на кмета на общината или на района не по-късно от шест месеца преди критичния момент на преброяването. В заповедта за назначаване се определя срокът на действие на комисията.

Общинската преброителна комисия:

- организира подготовката и провеждането на преброяването в общината или в района в съответствие с Програмата на преброяването, инструкциите на председателя на НСИ и решенията на областната преброителна комисия;
- организира и провежда набирането на контрольори и преброители;
- организира съвместно с ТСБ обучението на контрольорите и преброителите, както и на лицата, ангажирани с предварителния обход;
- информира областната преброителна комисия за подготовката и провеждането на преброяването в общината;
- координира дейностите по използването на необходимите за преброяването данни от регистри и други бази данни;
- предава всички преброителни материали в ТСБ и изготвя доклад до областната преброителна комисия.

XII. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО

Разходите, необходими за подготовката, организацията, провеждането, обработването и публикуването на резултатите от преброяването, са за сметка на предвидените разходи по централния бюджет за съответната година.

Министерският съвет по предложение на председателя на НСИ, одобрява допълнителни разходи/трансфери по бюджетите на ангажираните с преброяването първостепенни разпоредители с бюджет (НСИ, Министерството на вътрешните работи и общините).

Разходите за съответната година се предоставят по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси.

Председателят на НСИ подготвя и представя в Министерството на финансите месечни, тримесечни и годишни отчети за изразходваните средства по подготовката, провеждането, обработването и публикуването на резултатите от преброяването.